

Dansk mejeriløft på verdens tag

Danida har støttet Nepals mejerisektor i mere end 20 år. Øget produktion og forbedret levestandard i bjerglandsbyerne er blot nogle af de gode resultater. Men her året før Danida trækker sig ud af mejerisektoren i det fattige bjergland, er listen over uløste problemer stadig lang

Tekst og foto:
Heidi
Korsgaard
Pedersen.

I den lille landsby Panauti en times kørsel fra hovedstaden Kathmandu kommer bærere slæbende med mælkejunger. Her kan de hælde mælken op i store køletanke, der stammer fra Danmark. I kølecentrets maskinrum har den danske bistand sat sine tydelige spor. Sådan er det også på det statsejede mejeri, Central Dairy, i Kathmandu, hvor de danske maskiner sender poser med mælk ud i et tempo, der er tredoblet på få år.

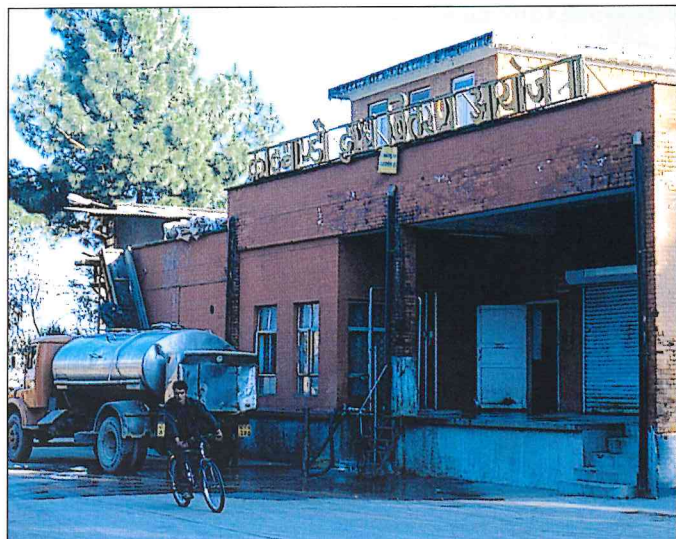
»Jeg tør slet ikke tænke på, hvor vi ville have været i dag uden den danske bistand«, siger Tek Tapa, der er direktør i det statslige

mejeriselskab Dairy Development Corporation (DDC) i Nepal.

Tidligere var der ofte driftsproblemer på mejerierne, og det resulterede i mangel på mælk. Der var ingen kølecentre, så mælkekvaliteten var meget dårlig, og mejeriarbejderne havde ingen uddannelse. Men i løbet af de sidste 20 år er der, ved hjælp af den danske bistand, sket store forbedringer. Nepal har fået renoveret sine fem statsmejerier, og der er oprettet et mejeri, der fremstiller skummetmælkepulver. For at forbedre mælkekvaliteten er der opført kølecentre og indført kvalitetstests på opsamlingsstederne, og mange mejeriarbejdere har fået træning.

Forbedret levestandard

Trods det begrænsede marked for mælk og trods den dårlige infrastruktur har vestlige lande stået i kø for at hjælpe det lille lands mælkeproduktion på fode. Ud over Danmark

Udefra syner det statsejede mejeri i hovedstaden Kathmandu ikke af meget, men indendøre findes næsten udelukkende effektive danske maskiner.

De sidste skridt tages, inden bæreren kan komme af med mælken på et af kølecentrene i landsbyerne.

er det især Holland, Schweiz og New Zealand, der har ydet støtte til mejerisektoren.

»Selv om landets infrastruktur er dårlig, så er mælkeproduktionen et godt område at støtte. Bønderne får på den måde en indkomst hver dag, og det er noget af det mest værdifulde, at der jævnt kommer penge ud til landsbyerne«, siger Peter Stigsen, der er Danidas chefrådgiver i Nepal.

Transporttiden for en bærer er ofte fem timer fra landsby til kølecenter. I mange landsbyer er handlen med mælk den eneste daglige økonomiske aktivitet.

»Der er skabt job i landområderne, og levestandarden er væsentligt forbedret. Det er helt tydeligt at se på for eksempel husene og vejene«, siger Tek Tapa fra DDC.

De private mejerier dukker op

I løbet af 1980'erne og 1990'erne kom Nepals mælkeproduktion, ved hjælp af bistanden på rette spor.

Mange problemer blev løst, men der opstod også en konkurrencesituation, som ellers var ukendt i Nepal. Mange udnyttede den politiske uro i landet og åbnede deres egne mejerier, og det blev vanskeligt for statsmejerierne at holde fast i den gode udvikling, den vestlige bistand havde skabt, i den offentlige mejerisektor. Bare i løbet af de sidste fem-seks år er der skudt 30 private mejerier op, og over

en periode på 10 år har de private mejerier erobret halvdelen af det nepalesiske mælke-marked i byerne.

»Det er en meget svær tid for os nu, fordi så mange prøver at komme ind på markedet. Vores salg er stagnerende på trods af den voksende befolkning. Vi har ikke kunnet styre statsmejerierne med samme handlekraft som direktørerne fra de private mejerier, for vi har hele tiden politikere til at kontrollere vores arbejde«, siger Siyaram Singh, der er projektchef på det statsejede mejeri, Central Dairy, i Kathmandu.

Efter en transporttid til fods på op til fem timer kan bæreren hælde mælken op i kølecentrets køletanke.

Danskere har hjulpet de nepalesiske mejeriarbejdere med at forbedre mælkenes kvalitet, og på mange mejerier er der lavet et kvalitetsrum, hvor mælken bliver testet på flere måder.

Fremtid med problemer

Trods den mangeårige støtte er listen over uløste problemer i mejerisektoren stadig lang. Mælkemanglen er, i visse perioder af året, afløst af overproduktion. Der sendes omkring 200.000–300.000 liter mælk til Indien om måneden, men prisen er høj på grund af de store transportudgifter, og derfor er mælken svær at afsætte. Desuden er den nepalesiske mælks kvalitet stadig så dårlig, at den har svært ved at leve op til de skrappe kvalitetskrav. Men det største problem er manglen på uddannede mejeriarbejdere.

»Danida støttede os med træning, men det er ikke nok. Over 90 pct. af bønderne og mejeriarbejderne har ikke haft basal træning. Det er industriens smertensbarn. Der er simpelthen ingen uddannelse. Den måde donorerne har ydet uddannelsesbistand på, bryder jeg mig ikke om. De kommer herved og underviser en tid – som en strøm af folk, der kommer og går. Men det skaber ikke så veluddannede folk, at vi selv får nogle, der kan oplære andre. I stedet for korttids træning, ville vi gerne have haft en mejeriskole. Det er mere langsigtet tænkning«, siger Tek Tapa fra DDC.

Ingen mejeriskole

Danida har ingen planer om at oprette nogen form for uddannelsesinstitut, men der er sat penge af til indkøb af 70 køletanke, der skal ud til landsbyerne, så mælken hurtigt kan køles ned. Men måden at hjælpe på har skiftet karakter. »Nepaleserne har – ligesom andre bistandsmodtagere – været forkælede. Danida skal ikke længere være Father Christmas, der bare kommer med gaver. Derfor har vi besluttet, at bønderne skal betale for køletankene. De penge, der kommer ind, skal samles i en minibank, Dairy Development Fund. Der kan bønderne så låne til andre investere-

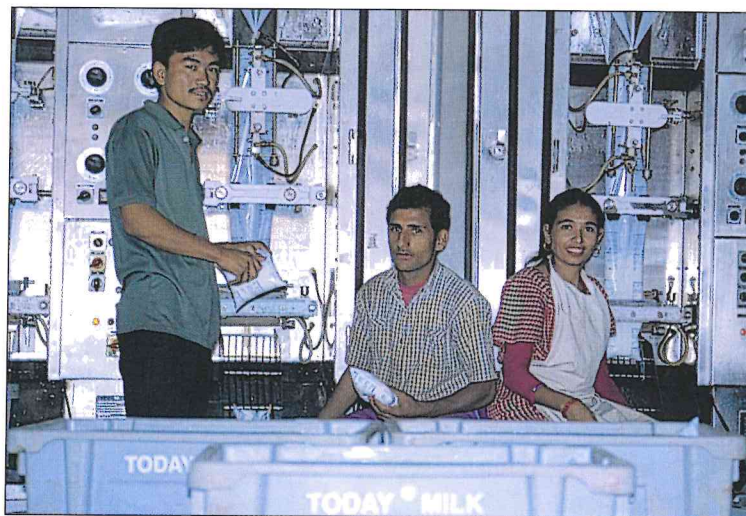

Hygiejnen er forbedret i alle led, så nu bliver mælkekasserne også systematisk vasket.

Produktionen på det statsejede mejeri i Kathmandu har på få år fået tredoblet sin produktion af mælk, så der er travlt ved pakkebordet. I dag produceres der omkring 120.000 liter mælk pr. dag.

Også de privatejede mejerier har hørt om effektive danske maskiner. Ejerne af det privatejede mejeri, Himalaya Dairy, har købt det meste af deres inventar hos Rynkeby Foods.

ringer, og på den måde kan pengene gavne igen og igen», forklarer Peter Stigsen fra Danida i Nepal.

Til april næste år trækker Danida sig ud af mejerisektoren i Nepal. Indtil da koncentrerer de danske rådgivere sig om, at udvikle og styrke andelsforeningerne. Desuden lægger rådgiverne de sidste kræfter i at forbedre mælke kvaliteten.

»Inden Danida trækker sig helt ud af mejerisektoren, er det vigtigt at styrke bønderne og få dem organiseret i kooperativer, så de en dag selv er i stand til at eje og drive mejerierne. I øjeblikket er der meget korruption til Nepal, og regeringen har ingen beslutningsvilje. Derfor er det vigtigt, at vi nu får bønderne gjort stærke«, siger Peter Stigsen. ■

Nepalesiske børn nyder godt af de private mejeriers opfindsomhed. Nepal Dairy fremstiller 24 forskellige slags is, som bliver solgt direkte fra mejeriets baghave.

Fakta Nepal:

Areal: 147.181 kvadratkilometer.

Befolkning: Ca. 23 mio., hvoraf ca. 70 pct. er analfabeter.

Beskæftigelse: 81 pct. lever af landbrug på trods af, at mindre end 20 pct. af landet kan dyrkes.

BNP: Pr. indbygger 1472 kroner (1995) – i Danmark er BNP 233.350 kroner (1997).

Mælkeproduktion: Halvdelen af alle bønder i Nepal har malkekø. De producerer over 1 mio. tons mælk pr. år. Mælken stammer fra køer, bøfler og yakokser. Der er 5 statsejede mejerier og ca. 100 privatejede mejerier. Der produceres mælk, smør, skummetmælkspulver, is, yoghurt og smørolie. Mælken, der kan købes i hvide plasticposer i de nepalesiske butikker, kan kun holde sig en dag. Yoghurt sælges i lurfade. Nogle af de private mejerier forsøger i øjeblikket at lancere drikkeyoghurt, cacaomælk og langtidsholdbar mælk.

Udviklingsbistand: Det var i sin tid den nepalesiske regering, der besluttede sig for at forny mejerisektoren. Danida tilbød i begyndelsen Nepal statslån, og det blev startskuddet til, at danske virksomheder kunne afsætte mejerimaskiner til det nepalesiske marked. Danida har i øjeblikket sit sidste mejeriprojekt kørende. Projektet løber til april 2001, og det koncentrerer sig om at styrke andelsforeningerne og forbedre mælke kvaliteten. Danida har fået organiseret mellem 80.000 – 100.000 bønder i 1.000 kooperativer. Danidas langsigtede mål med indsatsen er at få statsmejerierne ud af statsligt regi og få bønderne organiseret i kooperativer, så de en dag selv er i stand til at eje og drive mejerierne.